

Illustris Viri
IACOBI AVGVSTI
THVANI

REGII IN SANCTIORE
CONSISTORIO CONSILIARII, ET
in suprema Regni Gallici Curia Praesidis,

HISTORIARVM
SVI TEMPORIS

Ab anno Domini 1543. usque ad annum 1607.

LIBRI CXXXVIII.

Quorum LXXX priores, multo quam antehac auctiores: re-
liqui vero LVIII, nunc primum prodeunt: opus in quin-
que tomos distinctum.

ACCEDUNT,
COMMENTARIORVM DE VITA SVA
LIBRI SEX HACTENVS INEDITI.

AVRELIANAЕ.

Apud Petrum de la Rouiere.

MDCCXX

- A** quo & eodē anno immaturā morte crepta est Olympia Fulvia Morata Ferraricensis morum sanctimonia, ingenio & eruditione cū quauis prisca æui comparanda femina. huic parens fuit Fuluius Peregrinus Moratus Mantuanus homo doctus, qui filiam in litteris instituit, in quibus tantum profecit, vīa etiam Chiliano Sinapio præceptore, vt Græce & Latine scribere eleganter, & versus vtraque lingua pangere didicerit, dein in Renatæ Herculis ^{II} Ferraricis vxoris familia cum Protestantium doctrinam hausisset; vbi & in comitatu atque adeo amicitia Annæ Atestinæ, quæ postea Francisco Lotatingo Guisæ duci nupsit, principem locum tenuit, totam se theologicis studiis mancipauit. postremo ob religionem natale solum vertete coacta cum Emilio fratre
- B** in Germaniam venit, & Andræ Gruntlero medico nupsit, cum quo coniungitissime, sed paucis annis vixit, & Heidelbergæ, vbi latem fixerat, ^{VII} Kal. ^I xbr̄ib. ex hac vita excessit, cum vix totos ^{XXIX} annos exegisset: eam mox Emilii frater & Andreas maritus secuti sunt in eodem tumulo ad D. Petri conditi. huius miscellanea coëgit & publicauit Cælius Secundus Curio ob religionem & ipse Italia profugus, quæ fœminæ omni laude dignissimæ mores & raram eruditionem expriment, & quid à tam excellenti ingenio expectari potuisset, nisi præmature adeo in viuis esse desisset, clare ostendunt. præcessit hos omneis M. Antonius Maioragius à Maioragio vico, in quo Iulianus comes eius pater habitabat, ita vocatus, cum ante Antonius
- C** Maria comes diceretur, ob idque à Fabio Lupo & Maximo Nigro accusatus, à quo se crimine ille luculenta in Senatu Mediolanensi habita oratione purgavit, & non sine exemplo factum ostendit, vt nomen mutaret, multum eloquentia valuit, & Aristotelis & Ciceronis de ea arte libros maxime illustrauit. hunc etiam aduersus Cælij Calcagnini calumnias defendit: & cum post egregie nauatam totos ^{XIII} annos in erudienda iuuentute Mediolanensi operam ad sacræ doctrinæ studia se demum contulisset, in Deo obdormiuit, pridie Non. April. anno ætatis ^{XLII} Mediolani in maiore templo, tumulo à se viuo exstructo à Bartholomæo comite vxoris fratre conditus. apud nos Orontius Fincus Delfinas patre medico Brigantione natus prid. Non. ^{VIII} br̄. paulo
- D** sexagenario maior vltimum vitæ diem clausit. is primus secundum Iacobum Fabrum Stapulensem, qui scientiarum orbem in Gallia à multis seculis incognitum aut intermortuum excitauit, sed principia sola tradere contentus cum ad maiora pergeret, tantum fonteis indicauit; Lutetiæ Parisiorum magna frequentia mathematicas scientias à Francisco præmiis inuitatus docuit, & scriptis pro tempore eruditissimis illustrauit. ex nostris & hoc anno Romæ decessit Petrus Gillius Albienis, qui ad exactam vtriusque linguæ antiquitatis, veterum scriptorum, bonarum disciplinarum ac præcipue rei naturalis cognitionem indefatigabile longinquas regiones lustrandi studium attulerat: quo incitatus per ^{XI} amplius annos instituta per Græciam, Asiam
- E** vtramque & maiorem Africæ partem diligenti peregrinatione, partim vt Græcos libros, sic enim à Francisco ^I iussus erat, vndique colligeret, partim vt multorum locorum positum describeret, mortuo eō diu vagatus, cum raro Dei beneficio ex Gerbensium piratarum manibus elapsus esset, tandem in familiam munificentissimi litterarum patroni Georgij Armeniaci cardinalis, qui Romæ Regis negotia procurabat, tanquam in tutissimum portum se contulit, vbi dum ordinandis ac recolligendis, quas tanto tempore sparsim congefferat, narrationibus dies noctibus continuat, ardentissima febre correptus diem supremum clausit annos natus ^{LXV}, & ad B. Marcelli funeratus est. scripta eius ne perirent, eiusdem Armeniaci cardinalis in clientem amor, & propensum ad rem litterariam iuuandam studium prohibuit, qui partem maiorem eorum in Galliam adferri iussit, & publicanda curauit. pars tamen eorum à Petro Belono Cænomano amanuensi & peregrinationum per aliquot annos comite subrepta creditur, qui licet ea suo, non Gillij, nomine postea euulgauerit, tamen vel plagiarius non mediocrem à litteratis gratiam iniuit, cum,